

GREGORII PAPÆ IX.
DECRETALES,

UNA CUM

LIBRO SEXTO, CLEMENTINIS
ET EXTRAVAGANTIBUS,
AD VETERES CODICES RESTITUTÆ
ET NOTIS ILLUSTRATÆ:

Quibus accedunt

SEPTIMUS DECRETALIUM,

ET

JO. PAULI LANCELOTTI
INSTITUTIONES JURIS CANONICI,
CUM INDICIBUS NECESSARIIS.

TOMUS SECUNDUS.

Al. B. 17
AUGUSTÆ TAURINORUM, MDCCXLV.

EX TYPOGRAPHIA REGIA.

PRÆFATIO AD BENEVOLUM LECTOREM

DE

USU SEQUENTIS INDICIS CONFECTI

JO. LEL. PR. PAR. Col. E. SS. M.

& P. S. Arg. Cant. & Can. Cap.

1. **T**ituli Juris utriusque ad hoc digesti sunt, vel, ut Ideam claram compendiosamque materiæ sub illis contentæ statim Studiosi percipiant: vel, ut ad memoriam quondam lecta facilius revocentur; quæ, ut facilius obtineantur, duo potissimum in *Titulorum Indice* desiderari perspicuum est.
2. *Primo*, facillima & promptissima illorum investigatio, prout ab Auctoribus passim allegantur; quam utique assequetur vel rudior tyro, si numeris suis absoluta serie Alphabetica disponantur. *Secundo*, cum ex ipsis initialibus vocabulis tota materia, quæ quandoque multiplex est in uno Titulo, comperta non habeatur, ipsi Tituli, sub eadem serie secundum *Voces Principes*, iterum sunt distribuendi.
3. Ita modo *Tituli Juris Canonici* digesti sunt, ut utrumque statim ob oculos appareat; sicque variarum Linearum, & Characterum dispositione distributi, ut discerni valeant *soli Tituli*, si his quis indigeat: quin & simul materiam toto Corpore Canonico diffusam ad idem verbum referant coadunatam (a).
4. Tituli initiales habent sub se *Collectionem* non modo *Gregorii IX.* quæ cæteras plerumque complectitur, & superat; verum etiam & *Sexti, Clementinarum, Extravagantium Joannis XXII. & Communium*, nova methodo integre continent, & discernunt (b); quorum etiam discretionem non nihil conferunt capitula signata: ex quibus primo intuitu notitia generalis fusa vel paucis in Titulis tractatorum erui potest.
5. Ne vero conqueri quis valeret, quod singulis verbis Citationes non sint appositæ: duplici de causa consulto actum est. *Primo*, ut brevitati consuleretur, & Studiosi facilius titulos addicerent per frequentiore illorum, initialemque, ut ita dicam, indigationem. *Secundo*, ne ob varias eorundem locorum citationes fre-

(a) vide litt. C. *Clevisi, Clevisis, Clerico, Clericorum, Litt. E. Ecclesia, Ecclesiar, Ecclesiar, Ecclesiast, Ecclesiis, &c.*

(b) Vide etiam titulos: *De Concessione Præbende, Electione & potestate, Præbendis, & dignitatibus, Privilegiis, & excessibus privilegiorum, Rebus Ecclesiæ alienandis, Religiosis donibus, Reliquiis & venerat. sancti, sententiæ incontraven-*

DECRETALIUM D. GREGORII PAPÆ IX. LIBER PRIMUS.

TITULUS I. DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA. CAPITULUM I. De Trinitate, & ipsius operibus. De fide, & articulis fidei.

Innocentius III. in Concilio Generali cap. 1. a
(An. Christ. 1215. Roma.)

FIRMITER credimus, & simpliciter confitemur e, quod unus solus est verus Deus, æternus, immensus, & incommutabilis, incomprehensibilis, omnipotens, & ineffabilis, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus: tres quidem personæ, sed una & essentia, substantia, seu natura simplex omnino: Pater a nullo, Filius a Patre solo, ac Spiritus Sanctus pariter ab utroque: absque initio semper, ac sine fine: Pater generans, Filius natus, & Spiritus Sanctus procedens: consubstantiales, & coæuales, & coomnipotentes, & cœterni: unum universorum principium: creator omnium visibilium, & invisibilium, spiritualium, & corporalium: qui sua omnipotentia virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem, & corporalem: angelicam videlicet, & mundanam: ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam. Diabolus enim, & alii demones a Deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali. Homo vero diaboli suggestionem peccavit. §. 1. Hæc sancta Trinitas secundum communem essentiam individua, & secundum personales proprietates discreta, primo per Moysen, & sanctos Prophetas, aliosque famulos suos, juxta ordinatissimam dispositionem temporum, doctrinam humano generi tribuit salutarem. §. 2. Et tandem unigenitus Dei filius Jesus Christus a tota Trinitate communitè incarnatus, ex Maria semper virgine Spiritus Sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali, & humana carne compositus: una in duabus naturis persona, vitam vitam manifestius demonstravit. Qui cum secundum divinitatem sit immortalis, & impassibilis, idem ipse secundum humanitatem factus est mortalis, & passibilis. Qui etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus, & mortuus, descendit ad inferos, resurrexit a mortuis, & ascendit in cœlum: sed descendit in

anima, & resurrexit in carne: ascenditque pariter in utroque: venturus in fine seculi, iudicaturus vivos, & mortuos, & redditurus singulis secundum opera sua, tam reprobis, quam electis: qui omnes cum suis propitiis resurgent corporibus, quæ nunc pstant, ut recipiant secundum opera sua, sive bona fuerint, sive mala: illi cum diabolo poenam perpetuam, & illi cum Christo gloriam sempiternam.

Tractatus hic de Sacramentis Ecclesiasticis. Abbas Siculus.
§. 3. Una & vero est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. In qua idem ipse Sacerdos est sacrificium e Jesus Christus: cuius corpus, & sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis, & vini veraciter continentur, transsubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem, potestate divina: ut ad perficiendum mysterium unitatis, accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique sacramentum nemo potest conficere, nisi Sacerdos, qui rite fuerit ordinatus, secundum claves Ecclesiæ, quas ipse concessit Apostolis, eorumque successoribus Jesus Christus. §. 4. Sacramentum vero & baptismi (quod ad Dei invocationem, & individua Trinitatis, videlicet Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, consecratur in aqua) tam parvulis, quam adultis in forma Ecclesiæ a quocunque rite collatum proficit ad salutem. Et si post susceptionem e baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potestatem semper poenitentiam reparari potest. §. 5. Non solum autem virgines, & continentes, verum etiam conjugati, per rectam fidem, & operationem bonam placeant Deo, ad æternam merentur beatitudinem pervenire.

CAP. II.

Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus vera unione, non collectiva, seu consubstantiaria, sunt una essentia, substantia, seu natura: que substantia non est generans, nec genita, nec procedens: quia illi actus non attribuantur substantia, sed personis: nec per hoc in Trinitate constituitur quaternitas. Contrarium sentientes, ut hæretici sunt censendi, nisi ab errore vespericant, & correctioni Apostolicæ Sedis se supponant. Abbas Siculus.
Idem in eodem g

Damnatus h ergo, & reprobatus libellum, seu tractatum, quem Abbas Joachim edidit contra Magistrum Petrum Lombardum, de unitate, seu essentia Trinitatis, appellans ipsum hæreticum, & insanum, pro eo, quod in suis dixit sententiis: (quoniam quorundam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, & illa non est generans, neque genita, neque procedens;) unde asserit, quod ille non tam Trinitatem, quam quaternitatem asstuebat in Deo, videlicet tres personas, & illam

a Hoc Concilium Roma in Laterano celebratum est anno Christi 1215. assidentibus Hierosolymitano, & Constantinopolitano Patriarchis, & totius fere orbis Episcopis, Principumque Legatis, anno pontificatus Innoc. III. decimo octavo. b Cap. 1. cod. tit. in 4. compil. c Hanc Decr. & seq. eruditissime explicat B. Thom. episc. 23. & 24. com. 17. d Similis textus in 1. nullus hæreticus. 2. C. cod. tit. e Textus in 1. in 20. dicitur. 8. 5. omnes. vers. & quoniam. C. cod. tit. f Omnis illud: & sepultus est, ut & Athanasius in Symbolo, & hoc de descensu Christi, Rufinus auctore. Tom. II.

a Extremum iudicium. b Ecclesiæ unitas. c Eucharistia. d Baptismus. e Poenitentia. f Concor. cap. quia sanctitas, c. ponderet. & c. contumace. 50. di. quod autem ad civilem politiam, & vindictam attinet, nemo poenitentia nocens esse desinit. l. 67. de furt. l. 17. de adul. ed. l. pen. cu bon. rap. g Cap. 2. h Cap. 2. cod. tit. in 4. compil. i L. 1. sent. dist. 5.